

Rozdíl mezi pohlavími ve strachu z války na Ukrajině¹

Teoretické ukotvení

Počátek války na Ukrajině v únoru 2022 vyvolal silný negativní emocionální dopad na obyvatele mnoha evropských zemí, především těch, jejichž bydliště se nachází blízko hranic s Ukrajinou (Kalcza-Janosi a kol., 2022). Lederer (2012) poukazuje na to, že vznik války u lidí aktivuje strach bez ohledu na jejich status nebo věk. Na druhou stranu, Boehnke a Schwart (1997) zmiňují, že rozdíl můžeme pozorovat napříč pohlavím, přičemž je vyšší u žen.

Práce s daty

Klademe si tedy za cíl prozkoumat, jestli se liší prožívání strachu u mužů a žen při použití Škály strachu z války na Ukrajině (Aberlová a kol, 2022). Škála se skládá ze dvou subškál: *Fyziologické projevy strachu z války na Ukrajině* a *Myšlenky na válku a anticipační úzkost*. Autorky uvádí, že první subškála poukazuje na nepříjemné tělesné a emocionální symptomy spojené se strachem z války na Ukrajině a druhá se dotýká intruzivních myšlenek způsobené válkou na Ukrajině. Hrubé skóry těchto subškál byly pro účely dané statistické analýzy převedeny na T-skóry.

Naše data byla získána od 523 respondentů ve věku od 13 do 75 let ($M=29,76$ let). Zastoupení respondentů mužského pohlaví činilo (24,33 %) a ženského (75,67 %). Popisnou statistiku HS obou subškál znázorňuje tabulka č. 1.²

Tabulka č. 1: *Popisné statistiky HS u subškál*

	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
Fyziol. projevy strachu z války na Ukrajině	16,28	6,18	8	35
Myšlenky na válku a anticipační úzkost	25,16	6,12	8	40

Pro zjištění cíle, který byl stanoven v úvodu, byla při výpočtu použita metoda MANOVA, ve které jako spojité závislé proměnné byly označeny obě subškály (*Fyziologické projevy strachu z války na Ukrajině* a *Myšlenky na válku a anticipační úzkost*). Kromě kategoriální nezávislé proměnné *pohlaví*, byla pro zajímavost do výpočtu přidána i spojité nezávislé

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=80>

² Respondent mohl u každé subškály získat minimum bodů 8 a maximum 40. V našem souboru nejnižší dosažené T-skóre u první subškály bylo 35,65 a u druhé 21,94, nejvyšší T-skóre u první subškály činilo 79,33 a u druhé 74,26.

proměnná *věk*. Tabulka č. 2 pak poukazuje na to, že oba regresory jsou statisticky významné, co se týká projevů strachu z války na Ukrajině.

Tabulka č. 2: *Výsledky metody MANOVA*

	Wilksonova lambda	F	p-hodnota	Partial eta-squared
věk	0,98	5,29	0,005	0,02
pohlaví	0,92	22,22	<0,001	0,08

Díky použití metody MANOVA byla získána informace, že nejvíce rozptylu vysvětluje regresor pohlaví. Tato metoda nám však neposkytuje odpověď na otázku, v čem se se konkrétně muži a ženy od sebe liší na základě námi zkoumaných subškál. K prozkoumání této problematiky byl použit Hotellingův test. K výpočtu Hotellingova testu byl použit jediný regresor, a tím bylo pohlaví. Závislými proměnnými byly opět obě subškály. Při výpočtu t-testu byl použit vícerozměrný Hotellingův T^2 , aby nedošlo k chybě při opakování výpočtů několika t-testů.

Výsledek Hotellingova T^2 je 47,64. F-test (2,520) vyšel s hodnotou 23,77. P-hodnota je <0,001, což znamená, že strach z války na Ukrajině mezi pohlavími není stejný a je zde statisticky významný rozdíl. Podrobnější výsledky pak shrnuje tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: *Výsledky t-testu při použití vícerozměrného Hotellingův T^2*

Proměnné	Průměr – ženy	Průměr – muži	Sm. odch. ženy	Sm. odch. muži	t hodnota	p hodnota
Fyziologické projevy	51,41	45,66	9,77	9,48	5,83	<0,001
Myšlenky a antici. úzkost	51,54	45,24	9,32	10,54	6,43	<0,001

Z tabulky je patrné, že jak ve fyziologických projevech ve strachu z války na Ukrajině, tak i co se týče myšlenek a anticipační úzkosti, ženy dosahují vyššího průměru. U obou těchto subškál jsou rozdíly opět statisticky významné.

Závěr

Naše výsledky jsou podobné jako ve studii Boehnke a Schwartze (1997), která byla provedena na izraelských univerzitních studentech. Strach z války je vyšší u žen než u mužů, což je podle autorů způsobeno stereotypním zkrácením a sociální rolí.

Dále doporučujeme prozkoumat i rozdíl mezi jednotlivými věkovými skupinami, neboť i zde byl rozdíl statisticky významný.

Zdroje:

- Aberlová, E., Katrušáková K., Lukášová, V., Omastová, E. (2022) Škála strachu z války na Ukrajině. Projekt v rámci předmětu Psychometrika 1.
- Boehnke, K., & Schwartz, S. H. (1997). Fear of war: Relations to values, gender, and mental health in Germany and Israel. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 3(2), 149–165. https://doi.org/10.1207/s15327949pac0302_3
- Kalcza-Janosi, K., Marschalko Eniko, E., Szabó, K., Kotta, I. (2022). *The Fear of War Scale (FOWARS): development and initial validation*. Dostupné z: <https://doi.org/10.31234/osf.io/sfz2v>.
- Lederer, D. (2012). Fear of the Thirty Years War. Facing Fear. Dostupné z: <https://doi.org/10.23943/princeton/9780691153599.003.0002>.